

Slovenščina, 8. razred

INDIVIDUALNO

Datum: 5. 5. 2020

Enota: Neumetnostno besedilo, analiza

Teme:

- Razumevanje besedila – odgovori na zastavljena vprašanja.
- Kratko obnovo.
- Poustvarjanje: Svet v »novih« časih.

Predavateljica: Zlata Kastelic, prof.

Pripravila: Zlata Kastelic, prof.

Šest milijard (in več) sosedov

V minulem stoletju je človeštvo doseglo in preseglo mejo (vsaj doslej) nepredstavljivega. Zemljani, ki so za to, da so pridelali prvo milijardo, potrebovali skoraj vso svojo zgodovino – do te številke so prišli v letu 1804, so bili pri zadnji, uradno 12. oktobra 1999 ovekovečeni šesti milijardi, dosti hitrejši. Za zadnjo milijardo je svetovna populacija potrebovala le borih ducat let. In tako minevajoče stoletje ostaja specifičen panoptikum svetovnega življa, pa tudi skorajda neverjetnega dejstva, da je v njem živela generacija, ki je bila priča potrojitvi človeštva.

Konotacija zgodbe o magični številki se seveda ne skriva v številkah, ki pričajo o poseljenosti našega planeta. Njeno bistvo tiči v vprašanjih, ki zadevajo slehernega posameznika, v dejstvu, da bodo človeštvo kot celota, posamezni narodi in določena okolja potrebovali še kar nekaj časa, da se bodo na poti celovitega udejanjanja človekovih pravic izvili iz tesnih povelj, ki jim, tako kot žal prenekateremu otroku, ki dandanes ugleda luč sveta, še vedno ne pustijo dihati.

Odločitve, ki jih danes sprejemamo vsi, ki v imenu narodov in človeštva krojijo politiko razvoja, bodo postale brez dvoma v naslednjem tisočletju usodne. Upajmo, da v pozitivnem smislu. Populacijska eksplozija, v kateri

je v 20. stoletju svetovno prebivalstvo narastlo za 4,5 milijarde, po vsej verjetnosti še ni izzvenela. Kar 90% rasti prebivalstva od leta 1950 gre pripisati državam v razvoju in napovedi vsaj v tem trenutku še niso nič drugačne. Zanimiv je preračun, narejen za Afriko, ki ima zdaj 0.8 milijarde prebivalcev. Od tega, za kakšen razvoj se bodo odločili mladi Afričani, je odvisno, koliko jih bo v letu 2150 – po predvidevanjih demografov se bo to število gibalo med 1,2 in 7,8 milijardami.

Zemljan, s številko šest milijard, je, simbolično, postal deček, rojen v Sarajevu. Istega dne se je po vsem svetu rodilo približno 356 000 otrok, od tega 90 % v deželah v razvoju. Tretjina jih je bila že ob rojstvu obsojenih na revščino, v prvih letih življenja pa jih čaka bitka za vodo, hrano, obleko, za streho nad glavo, za kolikor toliko ustrezne in varne sanitarne razmere, za dostop do osnovne izobrazbe in zdravstvenega varstva. Bitka za človeško dostojanstvo. Za življenje.

Vseh mladih med 15. in 24. letom je danes več kot milijardo; od njihovega razvojnega horizonta je in bo odvisno tudi to, ali bodo njihove družine živele v revščini ali v blaginji, ali jim bo usojeno bivanje na zelenem in zdravem planetu ali na nečem, kar bo neozaveščeni človek do tedaj praktično opustošil. Razvoj bo prinesel spremembe, ki jim ne bo ušel nihče. Bolj kot misel na beg pred neopredeljivo prihodnostjo pa bi morala danes prebivalce Zemlje angažirati vprašanja, kako je mogoče že danes, pa tudi poslej ob tolikšni množici ljudi, ob takšnem tempu rasti svetovnega prebivalstva, poskrbeti za kakovost življenja, za dobro vseh in vsakogar, za iskanje odgovorov na dilemo, kako zagotoviti človeštvu kot celoti solidno, čim lepšo prihodnost.

Ob tem je nadvse zanimiv prenos realnosti, ki zadeva svetovno prebivalstvo, na vas, v kateri bi živelo natanko 100 vaščanov. Prispodoba današnjega sveta v malem tako pokaže, da bi v tej vasi živelo 57 Azijcev, 21 Evropejcev, 14 bi jih bilo iz Severne in Južne Amerike, 8 pa iz Afrike. Žensk bi bilo 52, moških le 48, 30 bi bilo belcev, 70 bi jih imelo obarvano kožo. Ravno toliko (70) bi bilo nekristjanov, preostali bi bili kristjani. Med vaščani bi jih bilo 89 hetero, 11 pa homoseksualcev. Peščica, sestavljena iz 6 ljudi, bi imela v lasti 59 % vseh dobrin in vsi bi bili iz Združenih držav. Kar 80 vaščanov bi živelo v nemogočih življenjskih razmerah, 70 jih ne bi znalo brati, 50 bi jih trpelo zaradi podhranjenosti. Eden med njimi bi bil tik

pred smrtjo, eden tik po rojstvu. Le eden bi imel visoko izobrazbo in en sam od stotih bi imel računalnik.

Kakorkoli vrtimo in obračamo ta naš globus, dejstvo je, da je en sam; ena sama sošeska, v kateri živi velikansko število sosedov, med seboj vse bolj povezanih, najsi govorimo o gospodarskih, informacijskih, političnih, pa tudi ekoloških vezeh. Globalna vas v kateri pa je treba še marsikaj postoriti. (Zapisala: Diana Zajec)

Naloge.

1. Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

1. Kaj je tema besedila? 1/

---

2. V katerih državah je rast prebivalstva največja? 2/

---

3. A) V katerem stoletju je število prebivalcev najbolj naraslo? 1/

B) Kako je v besedilu poimenovan ta pojav? 1/

---

4. Izpiši besedi, ki spadata v isto besedno družino. 2/

... ena sama sošeska, v kateri živi velikansko število sosedov ...

---

5. V katerem pomenu je uporabljen glagol »pridelati« v prvem odstavku? 1/

---

6. Razložite pomen besednih zvez. 4/

ugledati luč sveta _____

ducat let _____

---

izviti se iz tesnih poveljev _____
krojiti politiko _____

7. Kako je v besedilu poimenovan strokovnjak, ki proučuje stanje, sestavo in gibanje prebivalstva? 1/

_____

8. Iz prve povedi četrtega odstavka izpišite vrstilni števnik. 1/

_____

9. Vstavite ustrezne besede (sosednji ali sosedski). 2/

S _____ državami imamo dobre
_____ odnose.

Na _____ šoli so proslavili obletnico ustanovitve.
_____ stiki ljudi, ki živijo v stolpnica, so slabi.

10. Zapišite rodilnik množine samostalnikov stoletje in okolje. 2/

_____

11. Kako imenujemo prebivalca? 4/

Severna Amerika _____

Afrika _____

Sarajevo _____

Zemlja _____

12. Ugotovite, ali so navede povedi enostavčne (imajo en glagol) ali večstavčne (imajo več glagolov). 5/

Le eden bi imel visoko izobrazbo in en sam od stotih bi imel računalnik.

_____

Njihove družine bodo živele v revščini ali v blaginji.

_____

Razvoj bo prinesel spremembe, ki jim ne bo ušel nihče.

_____

V minulem letu je človeštvo doseglo mejo nepredstavljivega.

Zanimiv je preračun, narejen za Afriko, ki ima zdaj 0,8 milijarde prebivalcev.

---

13. V katerih povedih ni prislovnega določila? **Prislovna določila so: kraja (KJE?); časa (KDAJ?); načina (KAKO?); vzroka (ZAKAJ?).**

Obkrožite ustrezne črke. 3/

A Osemdeset vaščanov bi živelo v nemogočih razmerah.

B Afrika ima 0,8 milijarde prebivalcev.

C Tretjina je že ob rojstvu obsojena na revščino.

Č Čaka jih bitka za življenje.

D Populacijska eksplozija še ni izzvenela.

14. Katera **publicistična (časopisna)** izraza sta v prvem odstavku uporabljena za prebivalstvo? 2/

15. Besedno zvezo **v tem trenutku** (tretji odstavku) nadomesti z eno besedo. 1/

16. Za katero **funkcijsko zvrst jezika** (raba jezika) je značilna besedna zveza obsojen na revščino. 1/

17. Podčrtane besede zamenjaj s sopomenkami. 3/

Prenekateri _____ otrok se mora od rojstva dalje boriti za obstoj.

V minulem _____ letu je število prebivalcev sveta doseglo in preseгло šest milijard.

Sleherni _____ posameznik se mora boriti za svoj obstoj.

2. V desetih povedih napišite obnovo besedila. Povzemite le najpomembnejše.

---

3. Poustvarjanje. Zapišite, kako si vi predstavljate svet v »novih« časih.